

ACC. N:R. M. 9132:1-14.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: ..... Adress: .....
 Socken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Register:

Jul sid.1	Skrämma barnen med 12
Bagare 1	Spågummor 13
Nyåret 2	Lagman Sylvan 13
Trettonhelgen 2	Kommersrådet Lundgren 13
Vårfrudagen 2	Smuggling 13
Fastan 2	Biddingen 13
Slå katten ur tunnan 2-3	
Strutar 3	
Påsk 3	
Rulla ägg, picka ägg 3-4	
Ungdomens utklädningar 4	
Pingst 4	
Utflykter 4	
Lantbruk 5	
Midsommar 6	
Majstång 6 -7	
Marknader 7-8	
Hantverkare 7,10	
Kakkvinnor 8	
Mårten 9	
Handlare 9-10	
Grisen 11	
Gåsen 11	
Brandväsen 11	
Varulven 12	
Bäckhästen 12	

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132: /

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin .....
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson .....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i YSTAD .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-1-

Till julen hade man alltid brättom. Det är mitt barndomsminne. Vi släktade inte i mitt hem, men det var likväl stök till julen. Julmaten bestod av fisk, göt, à la daube på gris samt skinka. Julgran hade vi alltid. En kräve till fåglarna satte vi också alltid upp. Några särskilda traditioner vid julen höll vi oss inte med. Julen var för oss högtidlig utan några traditioner. Julen var för oss bättre mat än eljest och mycket arbete i köket. Det var allt. Vi bakade givetvis själva småbröden, klenor och mandelmusslor. Våd det grova brödet och själva matbrödet beträffar så köpte vi alltid färdigt hos Martinsson och Thysell. Rundberg var också en s.k. storbagare. Eljest var här många som satte i deg själva och som sedan gick till en bagare och fick bakat. Vi bryggde inte heller själva hemma. Här var en bryggare, som hette Lindbom, och vi köpte hos denna "maltare".

Skriv endast på denna sida!

M. 9132:2.

ACC. N.R. _____

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y. S. T. A. D. .... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson.....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i Ystad .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-2-

Nyåret firades inte på annat sätt än att där var någon som sköt in det nya och ut det gamla. Så hade vi granen tänd. Matsedeln bestod av fisk och gröt liksom på trettondagen. Vid trettonhelgen gick här stjärngossar omkring i husen. Jag minns mycket väl att de gick omkring, men då var jag mycket liten. Det var yngre män, utklädd i vitt som gick omkring och sjöng.

Vad vårfröjdagen beträffar, så har jag sannerligen aldrig hört någonting om tranan, att hon skulle bära ljus i säng. Tredje torsdagen i tor, hörde jag när jag var mycket liten, men inte sedan jag blivit en tolv, femton år. Jag hörde också ett annat "stäv": "Då går ljusastaken ut och fettamaten in." Det hörde jag av min mor. Min mor var duktig och kom ihåg allt gammalt. Så det jag hörde, det hörde jag av henne.

Vid fastan slog de katten ur tunnan. När jag var liten titta-

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr. M. 9132:3.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-3-

de jag på det ute vid Österport, där de hade satt upp en ställning med en tunna i. Vid fastan kom här många skjutsar till sta'n ute ifrån landet, och bönderna hade flätat kulört silkespapper i manen på hästarna. Jag minns inte om de själva var utklädda. I äldsta tid hade de en levande katt, sade de. På fastlagsmåndagen gav vi unga varann fastlagsris. Den som sov längst skulle ha litet dask den morgonen. Man begagnade sig härvidt av ett björkris. Dessutom fick man kaffe på sängen den morgonen. Strutur serverades på måndagen i mjölk. Man skar strutarna isönder och doppade i mjölken. Dessutom hade man bullar med mandelmassa i.

Påskan firades med ägg. De hade förr särskilda benämningar på dagarna, som man inte hör numera: askonsdag, skitta lördag. De hade gärna en bal på påskafton på olika ställen. Om det förekom privata baler i hemmen, det vet jag inte. Vi hade aldrig någon. Däremot rullade vi ägg och så pickade vi ägg. Hade man en liten

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 9132:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-4-

bjudning vid påsken, så rullade man äggen, och roade sig av hjärtans lust. Äggen var färgade när man pickade, men det förekom också att man använde ofärgade. Där som det fanns en öppen plats, där pickade man. Mitt på gatan och var som helst kunde man picka. Några utkäddningar förekom inte i min ungdom. Men som barn brukade vi kö ut oss under julhelgen. Annandag jul hade de gärna fina baler, både i hemmen och ute på de offentliga ställena. Utelivet florerade inte på samma sätt som nu, så man höll sig helst i familjerna.

Vid pingst hade vi alltid en utflykt till skogen. Hela familjer beställde en charabang och så tog man till Marsvinsholm. Charlottenlund, Krageholm, allt eftersom det bar sig. Man beställde vagnarna av åkarna, som också körde för oss. Julius Lundgren hade stort lantbruk och många hästar och körde ofta. Hör var också en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132:5.

Landskap: S k å n e   Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Söcken: Y S T A D   Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942   Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

-5-

hästägare som hette "Olof Gästgivare" i Liregatan. En åkare hette Bergström, och han brukade också höra till dem som släppte till skjut s vid pingstutflyktena. Alla dessa hade lantbruk utanför staden. En gammal åkare kallades för Fredrik, något annat namn hörde jag aldrig på honom. Affärsmännen hade gärna stora lantbruk, t. ex. Andersson och Thulin. Det var en manufakturhandel, och de hade stort lantbruk med hästar och kor och får etc. I min barndom hade de boskapen ute i Pandskogen, där en höre vaktade dem. På morgonen drev de ut djuren, och på kvällen mötte man dem ofta när de kom med kreaturen. De flesta affärsmännen hade boskap. Där var flera stycken hörar, och jungfrurna såg så roliga ut när de skulle ta emot kreaturen på kvällen. Ibland väntade de, att deras egen favorithöre skulle komma med dem, men de blev djupt besvikna när det kom en av hörarna som de inte tyckte så mycket om. Då kunde det hända, att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132:6

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-6-

de högljutt sjöng ut sin besvikelse. Men kom deras favorithöre så stämde de upp en munter visa och så marscherade de allihop in med djuren på kullerstenarna. Vi barn sprang vid sidan om, men vi fick alltid förmaningar där hemma, att vi skulle akta oss för djuren och inte springa i vägen. Hören hade en lång piska och den gick han och klatschade med. Han var otroligt stolt över sitt yrke.

Mid midsommar roade man sig kring majstången och så reste man till skogarna, till Krageholm etc. Om lördagarna efter midsommar gick ungdomen helst till Missunna, en plats där de dansade. De gick även midsommarafton till Missunna och så gick de till Surbrunn/= Folkets Park/. Grosshandlare Wedberg rådde om Surbrunn och där var en järnhaltig brunn som de gick och drack ur. De hade då alltid glas med sig. Vi barn trodde alltid att vi skulle bli stora och starka bara vi gick dit. De hade majstång i fiskarhusen eller tobaks-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 9132:7.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: ..... Adress: .....
 Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-7-

hejdan, och sedan hade de på ~~S~~altsjöbaden, när den kom till. Och så hade de inne på gårdarna allmänt. Där fanns nästan alltid någon som kunde spela flöjt eller traktera något annat musikinstrument - Ystad är nämligen en mycket musikalisk stad. Stängerna som man rest på gårdarna till midsommar var ingalunda avsedda bara för barn utan även för vuxna. De som kände varandra gick dit, och även okända fick vara med. Servering förekom inte inne på gårdarna. Det var mera privat även om utomstående hade tillträde.

Marknader hade de på Stortorget och på Österportstorg hade de kreaturen. De/=~~m~~in mor/talade om att dessförinnan hade de haft marknad i två hela dar. Där var allt som man kunde tänka sig. På norra sidan stod guldsmeden Moberg och en kakelugns-makare Strömberg, ett par tre kopparslagare, Sjövall och Andersson och en glasmästare Westin. Guldsmeden sålde billiga ringar

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 9132:8.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Söcken: Y S T A D

Berättat av: Fröken Anna Rasmusson

Uppteckningsår: 1942

Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-8-

med kulörta stenar i och en bokbindare Lundqvist sålde böcker som han själv hade bundit. Glasmästaren bod och sålde glas. På själva torget var allt som tänkas kunde i manufakturväg. Jag hade en god vän som hade en farmor som stod där. Det var på södra sidan hon stod. På ena sidan satt "Mor Mäster" och sålde kakor och korv, som var så gammal, att ingen människa kunde äta den. Sedan var där flera kakekvinnor. En av dem hette Mor Kardell, en annan hette Mor Pettersson och en tredje kallade de för Kage-Martan. De gick till bagarna och fick sin "uppgäld" d. v. s. de hade vissa ören på kronan. I regel var det inte mer än 12-14 öre per krona som de förtjänade. Dessa gummor sålde också karameller och allt möjligt sådant gott. Till marknadsinslaget hörde också trädgårdsmästarna med sina dignande stånd med grönsaker, rotfrukter och frukt. De stod på motsatta sidan och lunda ner i Västra Långgatan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132:9

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson.....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i Ystad.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-9-

Bönderna kom in till marknaderna och man kunde få köpa av dem. De sålde potatis, morötter, rotfrukter m.m. Måvtensafton kom de med gäss i det cändliga och ankor. Hemma hos oss hade vi aldrig kräs-soppa eller svart-soppa, ty far tyckte inte om det. Därtill var det rätt så dyrt att laga. Vi hade alltid fisk och gröt och and till marten. Det var inte heller alltid att vi hade and, men fisk och gröt hade vi alltid.

Här var många välkända handlare förr, som jag gärna vill nämna. Här var Gustaf Wåhlin, som hade sin affär där nu Sparbanken i Ystad ligger. Han hade två affärer. I den ena sålde han tobak, porslin och finare saker, i den andra sålde han specerier. Så var här en spannmålshandlare, som hette A. P. Andersson, och han hade sin affär längre mot väster. Så var här Noak d. v. s. Sjövall, och huset kallades för "Arken". Det låg mitt för ingången till Storkyrkan/nu

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 9132:10.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-10-

järnhandlare Andréns./Vid Norreport var en grosshandlare Roth-
 steim, som hade sin affär. Stieger och Stoltz hade stor gård, och
 där brukade bönderna alltid sätta in sina hästar och vagnar när de
 kom till sta'n. Den låg på Norregatan. Så var här järnhandlare Wendt,
 också på Norregatan, och släkt med den Wendt som planterat Sand-
 skogen. Så var här Gussing & Persson, släkt med fröken Gussing. Det
 var Ebba Gussings farfar. Hans affär låg upp till "Arken".

Skall jag kanske också nämna litet grand om de gamla hant-
 verkarna? Här var kopparslagare Andersson, Strömbeck och tre stycken
 Sjövallar. Här har också varit en kammakare, en liten fin man, som
 hette Lind. Färgare och garvare Grönvall var kusiner. I mitt hem
 vävde vi aldrig, men i många hem vävde man ju mycket och då fick
 man också gå till färgaren och få färgat. Bönderna besökte nästan
 alltid färgare Grönvall, som var en oerhört populär man.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132:11.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Söcken: Y S T A D Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

-11-

Här var också många roliga original. Här var Grisen, Gåsen på arbetshuset, och många flera. Den mest berömda var nog Thunbergs Gris. Hans gamla mor gick och sålde böcker. De bodde på Norrevall i de små husen vid lasarettet. Loppa eller Karolina Lundquist hade haft präktiga föräldrar, men hon upplevde en kärlekshistoria, att hon blev så nere att hon aldrig repade sig. Det var en snäll människasade folk..

Skall jag tala om fester får jag inte glömma den stora märkesdag när brandkåren förade årsdag. De hade fest på rådhuset och en gång i min barndom var de i skogen, där de hade en mycket stor fest. Först kom ordföranden, sedan vice ordföranden och sedan envar av mannarna allt efter sin grad. De hade också övningar och sprutmönstringar och då var alltid stadens ungar framme och skulle våta ner sig. De drog vatten ända från dammen, och de som hade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 9132:12.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson.....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i Ystad.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-12-

hästar voro skyldiga att köra vattnet i tunnor.

Jag hade en gammal bekant, som brukade skrämma oss med varulvar och Bäckhästen. Han hade torghandel och reste ofta till andra marknader. De kom sent hem från dessa färder, och han kunde berätta om märkliga upplevelser som ingen annan. På Lilla Östergatan bor en fru flaggstyrman Johanna Olsson. Hennes farmor stod på torget, fru Pettersson, och hon hade sett varulvar, som sprang efter fruntimmer. Bäckhästen, den såg de vid väggroparna när de reste hem på kvällarna från sina marknadsresor.

-Vad skrämde man barnen med?

-Barnen skrämdes alltid med Busemannen, sotaren och Herrestadsmannen, en figur som inte fanns till men som man förtisade mycket om. Troll och jättar hörde jag aldrig talas om. Det läste man om i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 9132:13.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin .....
 Härad: ..... Adress: .....
 Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson .....
 Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 ; Ystad .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-13-

tagoböckerna. Att någon sökte förut säga framtiden hörde jag heller aldrig talas om. Men här var en spågumma som hette Lundvall eller Lundblad. Många gick till henne och blev spådda. Ljusinbrinning har jag aldrig hört talas om. Om lagman Sylvan berättade de en hel del, men det kommer jag inte ihåg ett dugg av. Kommersrådet Lundgren var hans sväger, och om honom gick det en historia att han skulle ha röjt ur vägen en dräng i samband med en smugglingsaffär. När han begrovs så gick Biddingen, den tokern, i spetsen för processionen med en lykta och horn i pannan. Biddingen var en figur som alltid gick bland slaktarna och där drev sina spratt. Slaktarna stod alltid på torget på den tiden och sålde sitt kött och Biddingen sprang ärenden åt dem. Man hade visst i sin ungdom varit husar. Biddingen var förfärligt kvick och prätsjuk. En guldsmed, som hette Faxé, var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 9132:14.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fröken Anna Rasmusson
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1868 i Ystad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-14-

också ett original men av helt annan art. Han bodde i Smedgränd och gick aldrig ut.

Skriv endast på denna sida!